

ScheldeKrant

nummer 8 / gratis

2010

MD

Voor iedereen met een hart voor de Schelde

De Scheldekrant is een gratis Nederlands-Vlaamse uitgave voor iedereen die zich betrokken voelt bij de Schelde.

Met deze krant willen we iedereen warm maken voor deze indrukwekkende rivier, waar natuur en economie, veiligheid en recreatie naast elkaar bestaan.

INHOUD

Thema's:

Economie	2 & 3
Recreatie & toerisme	4 & 5
Veiligheid	6 & 7
Natuur	8 - 10

Korte Rubrieken:

Hoe M/Weet je dat?	10
Favoriete bouwwerken	11
Scheldeliteratuur	12
Schelfoto - Historisch moment	12
Favoriete stek	12
Colofon	12

NIEUWKOMERS OP DE SCHELDE

Containerschepen worden steeds groter. De grootste zijn meer dan 360 meter lang en kunnen ruim 14.000 containers vervoeren. Maar deze zogenoemde 360+ klasse schepen zijn niet de enige nieuwkomers op de Schelde. Een kort overzicht.

JvB

Na een serie geslaagde proefvaarten van containerschepen langer dan 360 m, zijn deze reuzen nu geregeld op de Westerschelde te zien.

360+

De schaalvergroting in de containervaart verloopt stapsgewijs. Van 4.000 TEU (*Twenty feet Equivalent Unit*, standaardcontainers) ging het naar 6.000, toen naar 9.000 en sinds kort zijn er al schepen van 14.000 TEU. "Eerst werden ze langer, toen dieper", vertelt Eric Luca, verkeersmanager bij Rijkswaterstaat Zeeland. "Nu worden ze breder en hoger. De grootste containerreuzen, zoals de MSC Beatrice die vorig jaar voor het eerst Antwerpen aan-deed, zijn ruim 50 meter breed en meer dan 360 meter lang. De ontwikkeling van 360+ schepen gaat door, maar ik denk dat er een

moment komt dat het motorvermogen de beperkende factor vormt voor verdere groei. Misschien dat er dan containerschepen komen met twee motoren – dan kan de capaciteit ineens van 16.000 naar 25.000 TEU springen."

De 360+ schepen mogen alleen onder bepaalde voorwaarden over de Westerschelde varen. Vaarweg-beheerder en nautische autoriteit Rijkswaterstaat heeft geen enkele twijfel over de veiligheid en manoeuvreerbaarheid van deze reuzen. Luca: "Je denkt toch niet dat rederijen het risico willen lopen dat er iets mis kan gaan? Het is allemaal zo groot, zo duur en zo complex geworden – dat kunnen ze zich niet permitteren."

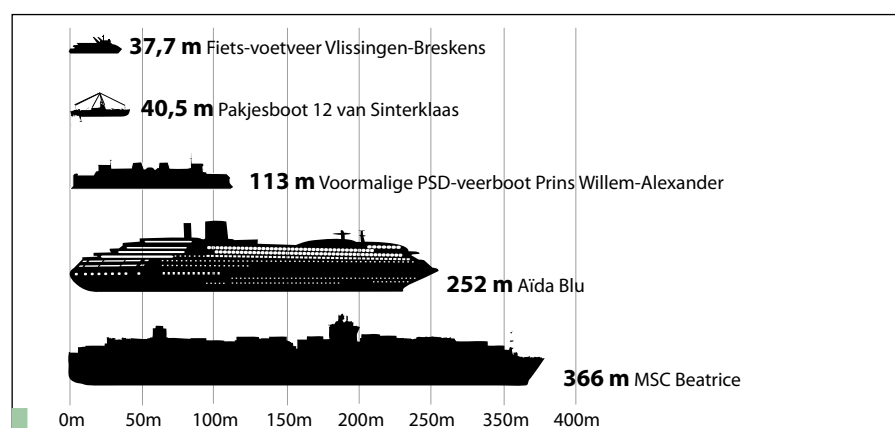

AE

Eén van de SWATH's van de Nederlandse loodsen.

SWATH's

De Nederlandse loodsdienst werkt sinds enkele jaren met twee SWATH's (*Small Waterplane Area Twin Hull*) om zeeloodsen vanuit de Buitenhaven in Vlissingen naar de loodskotter voor de kust van Westkapelle te brengen, en vice versa. Een loodskotter is een schip waar loodsen van dienst kunnen wisselen en tussendoor ook ontspannen. Vanaf de loodskotter gaan de loodsen naar het schip. SWATH's zijn zeer snelle en stabiele vaartuigen die rusten op twee torpedovormige drijflichamen, vergelijkbaar met de veerboten tussen Vlissingen en Breskens. Bij zeer slecht weer

Groot, groter, grootst...

Schelde
InformatieCentrum

→ vervolg van p. 1

Artist impression van een CoPI-schip van Rijkswaterstaat.

worden de loodsen in volle zee wel rechtstreeks vanaf de SWATH op het zeeschip gezet, in plaats van met de gewone loodsboot. De SWATH kan om technische redenen niet altijd worden ingezet bij alle schepen.

Voor de loodswissel op de Rede van Vlissingen blijven in ieder geval voorlopig de gewone redboten in gebruik. "Onze SWATH's zijn te groot om vanuit de Koopmanshaven (de 'loodshaven', red) ingezet te worden", zegt Jan Willem Siewe van het Loodswezen. "Bovendien kunnen kleine schepen niet met de SWATH beloodst worden. Er is wel een ontwerp voor een kleinere 'inshore SWATH', maar dat is voorlopig toekomstmuziek."

De Vlaamse loodsdienst heeft nu ook drie SWATH's in bestelling om loodsen van en naar de loodskotter voor de kust van Oostende te vervoeren. Over twee jaar krijgt Vlaanderen een nieuwe loodskotter – dat wordt ook een SWATH (moederSWATH) genoemd.

CoPI-schepen

Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland en andere partners hebben begin dit jaar afspraken gemaakt over de aanschaf van twee nieuwe patrouilleschepen die bij een incident op de Westerschelde kunnen dienen als commandoschepen. Het zijn schepen die naast hun dagelijkse taak voor Rijkswaterstaat meteen kunnen worden ingezet bij calamiteiten. Daarvoor zijn ze op een aantal punten speciaal aangepast. Vanaf deze zogenoemde CoPI-schepen (*Commando Plaats Incident*) kunnen vertegenwoordigers van hulpdiensten en vaarwegbeheerder ter plaatse de hulpverlening coördineren. "Als je het incident en de omgeving fysiek overziet, kan je betere besluiten nemen dan vanuit een kantoor", zegt Eric Luca van Rijkswaterstaat. "Er komen afspraken dat het vaartuig met het CoPI-team binnen bepaalde tijdsnormen op de plaats van het incident is." Volgens de planning komen de CoPI-schepen in de tweede helft van 2011 in de vaart.

In goede banen

Meer en grotere schepen op de Westerschelde bezorgen de scheepvaart-begeleiding extra werk. "We moeten strakker plannen en de scheepvaart intensiever begeleiden", zegt Eric Adan van het Schelde Coördinatie Centrum in Vlissingen. "We streven ernaar dat alle partijen zoals loodsdiensten, rederijen, terminaloperators en sleepdiensten hun planning op elkaar afstemmen. Die ketenbenadering werkt goed en is in ieders voordeel, want niemand wil wachten."

Voor de loodsen heeft de grotere omvang van de schepen ook gevolgen. De extra breedte en vooral hoogte van schepen uit de 360+ klasse stellen extra eisen aan het varen, zegt manager operaties Jan Willem Siewe van het Nederlandse Loodswezen regio Scheldemonden. "Vanaf de brug van een schip heb je geen overzicht meer op wat dichtbij gebeurt. Je kunt wel gewoon op de boeien blijven varen, maar zeker voor dichtbij ben je meer op je instrumenten aangewezen."

Tenslotte onderstreept de groei van de containerschepen volgens Siewe het belang van de veelbesproken derde verdieping van de Schelde. "De diepst stekende schepen kunnen nu ook Antwerpen bereiken, maar alleen bij hoog water. Als ze te laat arriveren, moeten ze een heel tijd wachten, twaalf uur. Dat kost veel geld en brengt de planning van rederij en terminaloperator in de war. Met een diepere vaargeul is het tijvenster waarin de schepen op de Schelde kunnen varen ruimer en zullen ze veel minder vaak moeten wachten."

NIET ZOMAAR EEN CRUISESCHIP...

SC

SC

SC

Op 10 maart 2010 voer het Duitse cruiseschip Aida Blu voor het eerst Antwerpen binnen. Gedurende 8 weken werd deze tocht herhaald. Het schip heeft een lengte van 252 m, een breedte van 32,2 m en een hoogte van 48 m boven de waterlijn. Er kunnen maar liefst 2500 passagiers aan boord en dat is een absoluut record voor Antwerpen. De skyline van de stad zag er dus 8 weken een beetje anders uit ...

Wonen op megaterp aan de Westerschelde

Over enkele jaren is het voormalig veerplein in Perkpolder (NL) veranderd in een woonwijk op letterlijk en figuurlijk een toplocatie. Het hele veerplein wordt opgehoogd tot ruim tien meter boven NAP (zie p. 7), zodat bewoners straks een fantastisch zicht hebben over de Westerschelde. De huizenbouw is onderdeel van het bredere project 'Perkpolder' in en rond de voormalige veerhaven, waarin de combinatie van wonen, recreatie en natuur centraal staat.

Na het verdwijnen van de veerdienst in 2003 werd het stil in en rond Perkpolder, ook in economische zin. Het project Perkpolder moet die leemte vullen, zegt Anton van Berchum, projectleider van 'Perkpolder' namens Rijkswaterstaat. "Ook de bevolking wil dat er iets in de plaats komt van de veerhaven. Daarom moet het ook iets van de mensen worden. Niet alleen natuur, maar ook activiteiten waar mensen een boterham aan kunnen verdienen."

Op het verhoogde veerplein komen 250 woningen en onder meer een hotel-restaurant. De veerhaven verandert in een jachthaven met 350 tot 500 ligplaatsen. Westelijk van het veerplein komt een waterrijk landschap met 200 deeltijdwoningen (vakantiewoningen) en een 18-holes golfbaan. Aan de oostzijde wordt circa 75 hectare nieuwe

buitendijkse natuur ontwikkeld in de vorm van slikken en schorren.

Wonen met natuurbeleving

Natuurbeleving is een belangrijk element van het project. Weliswaar kunnen de slikken en schorren alleen vanaf de dijk 'beleefd' worden, of misschien in de vorm van begeleide wandelingen, maar de toekomstige bewoners beleven de natuur ook thuis. Aan de oostzijde hebben ze uitzicht op de nieuwe buitendijkse natuur en aan de westzijde op het waterrijke golfterrein. De hoge ligging biedt alle bewoners een uniek uitzicht op de Westerschelde en de passerende scheepvaart.

STEEDS DRUKKER OP WESTERSCHDELDE

De goederenstroom naar de haven van Antwerpen en de andere Scheldehavens zal de komende jaren verder toenemen, ook al heeft de huidige crisis een tijdelijke afname in de bedrijven die aangevoerde producten verwerken. Daardoor wordt het steeds drukker op de Westerschelde.

Volgens verkeersmanager Eric Luca van Rijkswaterstaat Zeeland is het een zekerheid dat de mondiale transporten over water verder toenemen. "We stoppen tegenwoordig alles in containers om die per schip van A naar B te brengen. Vervoerskosten stellen niks meer voor. Het kost nog geen tien dollar om een flatscreen met een winkelprijs van duizend euro van Azië naar Europa te brengen. Voor een bierblikje liggen deze transportkosten op één dollarcent. Dat zijn te verwaarlozen kosten. Daarom blijven we alles over de wereldzeeën vervoeren: grondstoffen uit Zuid-Amerika naar Europa, halffabrikaten naar China en gereed product vanuit China over de hele wereld. De komende decennia gaan die wereldwijde transporten nog veel sterker groeien, doordat zich overal in de wereld koopkrachtige markten ontwikkelen. Nu kunnen 400 miljoen mensen zich luxegoederen permitteren, straks zijn dat er vier miljard."

Belang achterlandverbindingen

Of de West-Europese havens van deze groei kunnen profiteren hangt ervan af, zegt Luca. "Het kan dat grondstoffen en halffabrikaten straks rechtstreeks van de ontginningslanden (Zuid-Amerika, Afrika) naar de productielanden (Verre Oosten) gaan."

Ook gaan volgens Luca rederijen in de toekomst misschien rechtstreeks op groeimarkt Oost-Europa varen, ten koste van West-Europese havens. "Voorheen was het heel logisch dat Antwerpen een nieuw containerdok aanlegde. De kern van de zeehaven was: zo groot mogelijk. Dat is veranderd. Nu is de uitdaging: de beste achterlandverbindingen. Wie daarover beschikt gaat de wedstrijd winnen."

Het is daarom niet vreemd dat West-Europese havens de mogelijkheden bekijken om allianties aan te gaan met havens in Oost-Europa. Zo kunnen ze de goederenstromen elektronisch blijven behandelen, ook al verlopen die fysiek niet meer via deze havens. Zowel Antwerpen als Rotterdam denken hierover na."

Uit oogpunt van bereikbaarheid en achterlandverbindingen is het interessant dat Rotterdam de haven naar zee heeft gebracht: de ontwikkeling van de Maasvlakte aan de Noordzee is ideaal om de grootste zeeschepen te ontvangen. De Antwerpse haven daarentegen ligt ver landinwaarts, zodat de goederen al dicht bij de plaats van bestemming zijn. "Vlaanderen heeft ook Zeebrugge, maar de prioriteit ligt heel duidelijk bij Antwerpen", zegt Luca. "De grote rederijen, waarvan er na vele fusies wereldwijd nog hooguit tien zijn, beslissen naar welke haven ze gaan. Ze varen heen en weer tussen Azië en West-Europa en doen in beide werelddelen zo'n drie of vier havens aan. Meer niet."

Ze komen naar Rotterdam óf Antwerpen, maar niet naar allebei. Tussen de twee havens vervoert de binnenvaart de containers. Als in 2016 de Seine-Schelde verbinding klaar is, kunnen grote binnenvaarders van Rotterdam naar Parijs varen. De rederijen zouden dan zelfs in de range Le Havre - Rotterdam maar één haven hoeven aan te doen. De goederenstromen zullen sterk toenemen, maar de markt bepaalt welke havens daarvan het meest profiteren."

Nieuwe natuur

Aan de landzijde van het nieuwe buitendijkse natuurgebied komt een nieuwe deltadijk, die het achterliggende land tegen overstrooming beschermt. De voor de dijk benodigde grond komt vrij bij de aanleg van het natuurgebied. "We graven het maaiveld af tot het gemiddeld laagwaterniveau en maken wat aanzetten tot kreekvorming", zegt Van Berchum. "Wat overblijft is een afgegraven polderbodem met daarachter een nieuwe dijk. Vervolgens wordt over een breedte van 400 meter de bestaande dijk afgegraven en kan het Scheldewater zo het gebied instromen. Er zal zich slib afzetten, vooral achterin, waar de stroomsnelheden het laagst zijn. Die vorming van slikken gaat heel snel. Al na een paar maanden kun je bodemleven verwachten als wormen, kreeftjes en zagers. Dan komen ook de vogels die deze beestjes eten. Een paar jaar later kunnen de eerste planten zich ontwikkelen en begint de schorvorming. We verwachten dat na 15 jaar de schorren al zo hoog zijn dat de eerste broedvogels er zich kunnen vestigen."

Veelzijdige waterkering

Het project Perkpolder laat zien dat een waterkering méér kan zijn dan alleen een traditionele dijk. Zo krijgt het veerplein de hoogte van de kruin van de dijk. "Een megaterp, waar je

hoog en droog zit", zegt Van Berchum. De schorren in de nieuwe buitendijkse natuur vormen een buffer die de golven op de nieuwe dijk afzwakt, zodat deze minder groot en sterk hoeft te zijn. Omdat de deeltijdwoningen ook op terpen worden gebouwd, komt hier in de toekomst eventueel een zogeheten overslagbestendige dijk. Dit is een nieuw type dijk die dusdanig ontworpen is dat hij zijn sterkte behoudt als er beperkte hoeveelheden water overheen stromen. Van Berchum: "Het hele gebiedsplan is een etalage van hoe je in de toekomst een waterkering kunt combineren met bijvoorbeeld wonen en recreatie."

Inspraak op dijkverlegging

Dit jaar kunnen belanghebbenden inspreken in de procedure voor de milieueffectrapportage die betrekking heeft op de dijkverlegging. Volgens de planning start in 2011 de realisatie van de buitendijkse natuur en zijn die werkzaamheden in 2014 afgerond.

www.perkpolder.nl

Over een paar jaar is het gebied rond de oude veerhaven van Perkpolder veranderd in een plek waar het aangenaam wonen en recreëren is.

DUURZAAM SCHEDETOERISME START IN GROOT-KRUIBEKE

De polders van Groot-Kruibeke geven straks ruimte aan de Schelde. Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) bouwt hier namelijk het grootste overstromingsgebied van Vlaanderen. Hierbij wordt intensief samengewerkt met andere instanties, zoals het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De inzet: een betere beveiliging van het Zeescheldebekken tegen overstromingen en een grote oppervlakte topnatuur op de grens van water en land met volop recreatiemogelijkheden.

Een troef voor duurzaam toerisme

De unieke combinatie van veiligheid, natuur en recreatie is ook Europa niet ontgaan.

W&Z diende samen met ANB een dossier in om de troeven van de polder extra in de verf te zetten. En met succes! Samen met de Biesbosch in Nederland en The Broads in Engeland werd het overstromingsgebied van Groot-Kruibeke uitverkoren als demonstratieproject. Dankzij dit samenwerkingsverband luisterend naar de naam STEP (*Sustainable Tourism in Estuary Parks*) werken de instanties straks met internationale kennis en ervaring aan de inrichting en uitbouw van een succesvol toeristisch gebied.

Aanstekelijke natuur

Laurent Vanden Abeele van het ANB: "Bij de uitwerking van de recreatieve infrastructuur, staat het beleven en het verkennen van het gebied centraal. We willen de bezoekers de kans geven om de zeldzame getijdennatuur te bewonderen zonder ze te beschadigen. In het kader van STEP leggen we daarom een vlonderpad aan, een verhoogd wandelpad dwars door het slikken- en schorregebied.

Visualisatie Groot-Kruibeke.

Vogelliefhebbers kunnen in kijkhutten of vanop een uitkijktoren zeldzame vogels spotten, zonder dat ze het gevoel hebben buiten de natuur te staan. Via knuppelpaden kunnen wandelaars met droge voeten de bijzondere elzenbroekbossen in. Voor fietsers bieden de kilometerslange dijken een schitterend uitzicht. Kortom: zodra het project is afgewerkt, wacht hier een imposant natuur- en wandelgebied."

Samenwerken aan de toekomst

Naast de inrichting van ieder afzonderlijk gebied in de deelnemende landen, staat een aantal gemeenschappelijke studies op het programma. De partners testen nieuwe duurzame vormen van bezoekersmanagement en innovatieve manieren van natuurbeleving zoals gps-wandelingen en digitale natuurinformatie op locatie. De samenwerking moet tevens leren hoe je bezoekers het beste door het overstromingsgebied kunt loodsen. Goede afspraken en infrastructuur zorgen dat zij van het gebied kunnen genieten zonder zichzelf of de natuurdoelstellingen in gevaar te brengen. Door de nabijheid van Antwerpen en dankzij de goede ontsluiting met

maar liefst drie veerverbindingen, vormt de polder gegarandeerd een toeristisch trefpunt voor allerlei recreanten.

Via overleg met de gemeente zoeken W&Z en het ANB hoe de verdere invulling van het overstromingsgebied naadloos kan aansluiten bij de behoeften van de omwonenden. Daarnaast wordt bekeken hoe plaatselijke verenigingen, organisaties en bedrijven een rol kunnen spelen in de uitbouw van het project.

Kortom: de komende jaren werken alle betrokken partijen aan de toekomst van dit veelbelovende Sigmaproject.

www.sigmoplan.be/KBR

De komende jaren werken verschillende betrokken partijen samen aan de toekomst van de polders van Groot-Kruibeke.

Veiligheid en natuur gaan hand in hand

In de polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde verrijst een gecontroleerd overstromingsgebied. De werken vormen een onderdeel van het Sigmaplan, dat het Zeescheldebekken stelselmatig veilig, natuurlijk, economisch veerkrachtig en recreatief aantrekkelijk zal maken.

"Eén à tweemaal per jaar valt een springtij samen met een hevige noordwesters storm," verduidelijkt projectingenieur Stefaan Nollet (W&Z). "Dan wordt een enorme vloedgolf de trechtervormige monding van de Schelde ingestuwd, die steeds hoger wordt naarmate hij verder landinwaarts rolt. Door net op het juiste moment de top van de stormgolf af te snijden en het water tijdelijk te bergen, worden overstromingen elders vermeden." En dat gebeurt dus in een gecontroleerd overstromingsgebied.

Het grootste deel van het jaar ligt het gebied er rustig bij. Het project van 650 ha vormt dan een prachtig natuurgebied. Getijdennatuur die met de jaren verdween langs de Schelde krijgt hier opnieuw een plaats in het landschap. Maar ook weidevogelgebieden en natte bossen tooien het unieke gebied en bieden zeldzame planten en dieren een nieuwe thuis.

S C H E L D E T R I P S

LK

BOOTTOCHTEN IN HET VLAAMSE SCHELDELAND

Bent u op zoek naar de mooiste rivierlandschappen? Scheep dan in te Temse, Dendermonde, St-Amands of Mechelen voor een begeleide boottocht door het Scheldeland tussen de monding van de Rupel en de Dender.

Elke woensdag en zondag van mei t/m september 2010 zijn er Schelderondvaarten van Temse naar St-Amands, Rupelmonde en Dendermonde.

Laat u meevoeren op het ritme van eb en vloed en kijk uit naar watervogels (en soms ook al een zeldzame zeehond!) op de slikken en schorren.

Op dinsdag vertrekt de boot vanuit Temse, maar ook vanuit Antwerpen om de andere kant van de Schelde te beleven en langs de indrukwekkende containerhavens tot Lillo te varen. Op vrijdag vaart u via de Schelde en het Zeekanaal op ontdekkingsreis naar Brussel.

 www.rivertours.be, +32 (0)3 711 38 22

AE

PORTAAL VAN VLAANDEREN

Het grote sluisencomplex in Terneuzen vormt de verbinding tussen de Westerschelde en het Kanaal van Gent naar Terneuzen. Bij het geheel vernieuwde informatiecentrum, het Portaal van Vlaanderen, kunt u uw komst met behulp van een marifoon aankondigen, net als een naderend schip bij de verkeerscentrale. Binnen volgt uitleg over het havengebied en de verschillende soorten schepen. Een gids neemt u mee 18 meter diep in de kelder van een sluisbrug en vanaf een radartoren ziet u de bedrijvigheid van bovenaf.

In de zomer van 2010 zijn er twee speciale arrangementen. Bij Dagje Maritiem! wordt een bezoek aan het informatiecentrum van het Portaal gecombineerd met een vaartocht over de Westerschelde en een bezoek aan het Visserijmuseum Breskens. Rondje ZOMERportaal! bestaat naast de toegang tot het informatiecentrum uit een rondleiding met gids en een vaartocht door de buitenhaven, de Westerschelde en de Braakmanhaven.

 info@portaalvanvlaanderen.nl, +31 (0)115-616268
geopend van 13.00 – 17.00 uur

HCL

HAVENCENTRUM LILLO

Voor een virtuele ontdekkingsreis langs het Schelde-estuarium kunt u terecht in het Havencentrum van Lillo.

Ook dit centrum is vernieuwd, waardoor u op een dynamische, interactieve manier alle facetten van dit unieke gebied leert kennen. U ziet en hoort natuurlijk alles over de havenactiviteiten van de haven van Antwerpen, maar ontdekt bovendien dat u in dit gebied ook van de natuur kunt genieten. Ook kunt u zien hoe het gebied tegen overstromingen beveiligd wordt. Het centrum geeft met de Digitale Schelde niet alleen een beeld van de directe omgeving, maar van het hele Scheldegebied van Gent tot Vlissingen.

 alleen te bezoeken in groepsverband (scholen, verenigingen en bedrijven)
www.havencentrum.be, +32 (0)35699012

Samen sterk in Scheldewerk

Rivieren houden niet op bij grenspalen. Ook de Schelde baant zich een weg door drie landen, vijf gewesten en talloze steden, gemeenten en dorpen. Ingrepen hebben zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts hun gevolgen. Een goede samenwerking is dan ook van essentieel belang. ScaldWIN en het Regionaal Landschap Schelde-Durme zijn twee voorbeelden van grensoverschrijdende initiatieven in het gebied, ieder op zijn eigen schaal.

Internationaal voor waterkwaliteit

In het ScaldWIN-project hebben alle landen en gewesten van het Scheldedistrict een gezamenlijk beleid opgesteld als basis voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Deze richtlijn bepaalt dat eind 2015 de kwaliteit van zowel het oppervlakte- als het grondwater moet verbeteren. Daarom werkt ScaldWIN ondermeer aan de ecologische kwaliteit van rivieren, het herstel van de vismigratie en natuurlijke oevers.

Op 23 juni 2009 werd de eerste partnerschapsovereenkomst getekend en het ScaldWIN-project officieel gestart. Nu is het uitkijken naar volgende initiatieven en eerste resultaten.

 www.scaldWIN.org

Lokaal voor sloten in nood

Het Regionaal Landschap Schelde-Durme (RLSD) is actief in een regio die zich uitstrekt langs de Schelde en Durme tussen Gent en Antwerpen. Het is een samenwerking over gemeentegrenzen heen met verschillende partners en sectoren. Deze organisatie wil elke inwoner en bezoeker van de Scheldevallei informeren over de waarde van het typische landschap en

Vilda / YA

Kikkerbeet.

de bijzondere natuur in zijn werkingsgebied. Dit doet het door het brede publiek te betrekken bij concrete acties, zoals het sloten-project.

De poldergraslanden in de Scheldevallei zijn doorregen met sloten en greppeltjes. De mens legde ze aan om doornatte valleigronen te ontwateren en te gebruiken als landbouwgrond. In deze poldergraslanden wordt van oudsher gehooit en tijdens de zomer grazen er runderen. In de ondiepe sloten leven

tal van planten en dieren. In het voedselrijke water groeien zeldzame waterplanten met klinkende namen als kikkerbeet, groot blaasjeskruid, wateraardbei en gele plomp. Onder water zwemmen bijzondere vissoorten zoals de bittervoorn en de kleine modderkruiper. Slobeenden en zomertalingen brengen op de sloten hun jongen groot.

Euwenlang waren de poldergraslanden door hun natuurlijke voedselrijkdom heel belangrijk voor de landbouw. Met de komst van de moderne landbouwtechnieken daalde het belang van deze valleigebieden. De sloten en greppels worden nauwelijks onderhouden. Ze groeien langzaam dicht en de typische planten en dieren verdwijnen. Het RLSD helpt met het ruimen van slib of het verwijderen van overtollige planten in de sloten. Dankzij de steun van de Provincie Oost-Vlaanderen gebeuren de werken kosteloos, zolang het aanbod strekt. Het RLSD hoopt zo de typische planten en dieren van sloten een mooie toekomst te bieden. Eigenaars en omwonenden worden hierbij nauw betrokken en kunnen hulp en advies krijgen van het Regionaal Landschap.

 www.rlsl.be

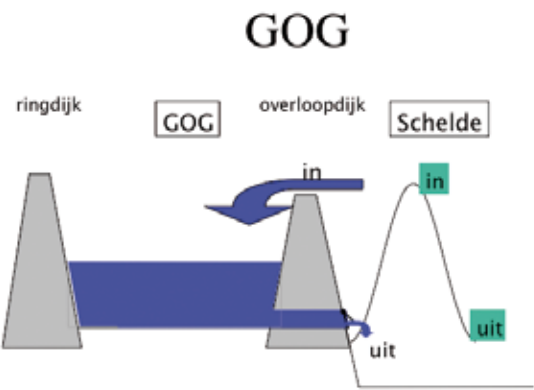
ZODEN AAN DE SCHELDEDIJK

Als reactie op de watersnoodrampen in 1953 en 1976 werden zowel in Vlaanderen als in Nederland normen opgesteld die voorkomen dat er overstromingen plaatsvinden. Ook vandaag blijft men werk maken van een betere bescherming. Het projectbureau Zeeweringen versterkt jaarlijks een aantal dijktrajecten in Zeeland: acht stuks in 2009, waarvan drie langs de Westerschelde. In Vlaanderen is er het geactualiseerd Sigmaplan. Daarmee wordt enerzijds de kans op overstromingen verkleind door de rivier meer plaats te geven in gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) en gebieden met een gereduceerd getij (GGG). Anderzijds maakt men werk van hogere en stevigere dijken en kaaien. Een overzicht van de recente dijkwerken.

**GECONTROLEERD
OVERSTROMINGSGBIED
(GOG)**

Een gecontroleerd overstromingsgebied treedt enkel in werking bij een combinatie van springtij en extreme noordwestenstorm (één à tweemaal per jaar). Op zo'n moment kan het water over een verlaagde overlooppdijk in een afgebakend gebied stromen. Een hoge ringdijk beschermt het achterland tegen het binnenstromende water. Zodra de waterstand in de rivier daalt, stroomt het GOG via uitwateringssluizen geleidelijk terug leeg.

**GECONTROLEERD
GEREDUCEERD GETIJDENGEBIED
(GGG)**

In tegenstelling tot een GOG overstroomt een GGG tweemaal per dag, op het ritme van eb en vloed. Telkens als het waterpeil in de Schelde daalt, stroomt het water weer weg via de uitwateringssluizen. Zo staat de polder afwisselend wel en niet onder water, net als de planten op de oever. Op die manier wordt de natuurlijke situatie van een getijdenrivier nabootst.

TAW / NAP

In België gebruikt men TAW (Tweede Algemene Waterpassing) als referentie voor het aanduiden van hoogten. Een TAW-hoogte van 0 meter is gelijk aan het gemiddeld zeeniveau bij eb te Oostende.

In Nederland is NAP (Normaal Amsterdams Peil) de standaard. Het NAP is gelijkgesteld aan het gemiddeld zeeniveau. TAW is 2,33 m lager dan NAP.

MINDER VOGELS IN SCHONERE ZEESCHELDE

Sinds enkele jaren daalt het aantal overwinterende vogels op en aan de Zeeschelde. Dat komt door de waterzuivering, hoe tegenstrijdig dit ook lijkt. Met minder organisch afval wordt de Schelde niet alleen steeds schoner, maar ook steeds voedselarmer. Dit leidt tot minder bodemleven en daardoor tot minder voedsel voor vogels. Vooral eenden laten de Zeeschelde nu links liggen, maar de komende jaren zullen er andere vogels voor terugkomen.

Sinds 1991 voert het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) maandelijks tellingen uit om te bepalen hoeveel vogels de Zeeschelde herbergt. In de eerste tien jaar van de tellingen steeg het aantal overwinterende vogels geleidelijk van 20.000 tot maximaal 60 à 70.000. Vanaf 2002 is dit aantal weer gedaald, tot de laatste winters zelfs onder de 20.000. Vooral de tafeleend kende een spectaculaire opmars en terugval. In 2001 en 2002 werden van deze soort aan de Zeeschelde nog 14.000 exemplaren geteld. De laatste twee winters ontbrak ze volledig.

Borstelwormpje

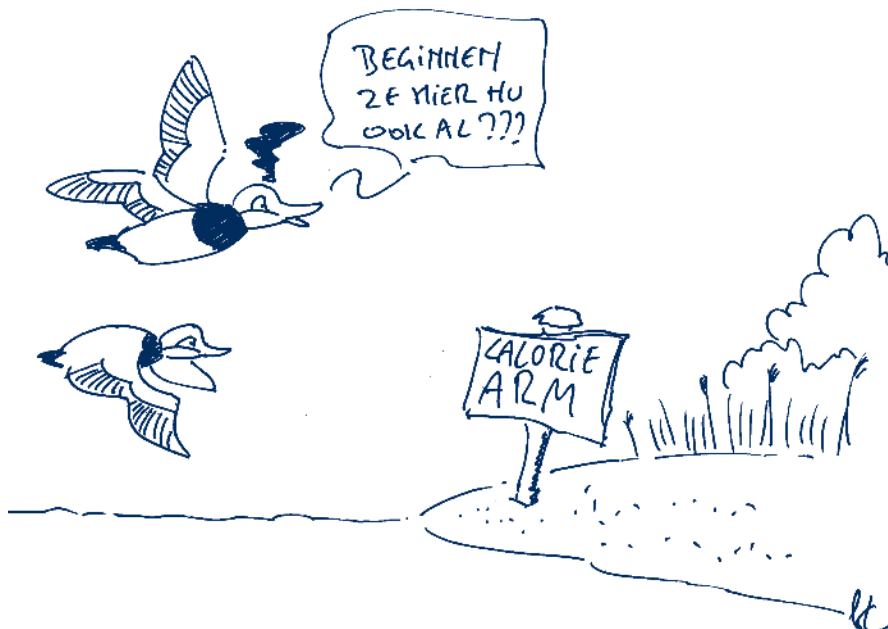
Erika Van den Bergh van het INBO verklaart de grote schommelingen. "Twintig jaar geleden waren de rivier en haar zijrivieren biologisch zo goed als dood: geen bodemleven, geen vissen en weinig watervogels. In de jaren '90 trad het ecologisch herstel in, maar in Brussel werd nog steeds veel organisch afval geloosd, dat via de Zenne en de Rupel de Schelde bereikte. Dit betekende veel voedsel voor het bodemleven. Vooral een bepaald type borstelwormpje kon zich in die jaren massaal ontwikkelen. Hierdoor ontstond een eentonige maar goed gevulde tafel voor allerlei soorten eenden. Met de komst van meer zuiveringsinstallaties daalt de hoeveelheid organische stoffen in de Schelde. Dit is een goede zaak voor de kwaliteit van het water, maar een ander gevolg is dat er nu minder bodemdieren zijn en dus

ook minder voedsel voor vogels. Daarom tellen we al zeven jaar elke winter minder vogels in de Schelde."

Zuiveringsstation Brussel-Noord

Voor na ingebruikname van het zuiveringsstation in Brussel-Noord in 2007 is de kwaliteit van het Scheldewater sterk verbeterd. Dit blijkt uit metingen van de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM). Dit is ook goed terug te zien in de vogeltellingen van het INBO. In januari 2007 telden de onderzoekers nog ruim 30.000 overwinterende watervogels, in de winters van 2008 en 2009 was dit aantal gehalveerd.

'Brussel-Noord' is eind 2009 enkele weken buiten bedrijf geweest wegens een juridisch conflict. Het ongezuiverde afvalwater van Brussel veranderde de Zenne tijdelijk in een open riool. De afbraak van het afval slokte alle zuurstof op, waarna vissen en vogels wegtrokken. Het water van de Zenne komt uiteindelijk in de Zeeschelde terecht, maar het vervuilde water was hier al zo sterk verdund dat er geen negatieve effecten optraden. Wel lieten metingen van de VMM in de Schelde ter hoogte van Kruibeke in december 2009 tijdelijk een iets lager zuurstofgehalte zien. Het bodemleven is in de winter weinig actief en had daarom geen last van zuurstofgebrek. Overigens heeft ook de natuur in de Zenne zich snel hersteld. Al in januari keerden de vissen en de vogels terug.

Bergeenden zijn langs de hele Schelde te vinden, maar in de winter zijn ze het talrijkst op de zoete slikken.

Vogelparadijs

De Zeeschelde en ook de Westerschelde zijn internationaal van groot belang voor vogels om te overwinteren en hun vetreserves aan te vullen. Het estuarium is een vogelparadijs, waarin verschillende soorten zich thuis voelen, afhankelijk van onder meer zoutgradiënt en voedselbronnen. De brakke schorren aan de Belgisch/Nederlandse grens lokken grote groepen grauwe ganzen en smienten. Op de weidse slikken vinden steltlopers als kluten, wulpen, tureluurs en bonte strandlopers een brede variëteit aan bodemdieren. Stroomopwaarts langs de zoete delen van de Zeeschelde vertoeven vooral grote groepen eenden. Op de grote slikplaat van de Ballooi bij Temse verblijven elke winter grote aantallen bonte strandlopers. Waar de Schelde smaller wordt, tussen Dendermonde en Gent, bemoeilijken de golven van passerende schepen het zoeken naar voedsel op het slik. Het aantal watervogels is hier beperkt, met als kenmerkende soorten wilde eend, meerkoet en waterhoen. Bergeenden zijn langs de hele Schelde te vinden, maar in de winter zijn ze het talrijkst op de zoete slikken.

Vroeger een algemene Scheldevogel, nu een zeldzaamheid: de tafeleend.

Viseters

Volgens INBO-onderzoeker Erika Van den Bergh komt het de komende jaren wel weer goed met de vogels op de Zeeschelde. "Naarmate zich een meer gevarieerde bodemfauna ontwikkelt, worden ook andere vogelsoorten aangetrokken. Ook het visbestand herstelt verder. Soorten als fint en zeebaars dringen steeds verder stroomopwaarts door. Visetende vogels als aalscholvers, futen en reigers kunnen daarvan profiteren. In aantallen neemt de vogelstand af, maar de verscheidenheid aan soorten zal toenemen."

www.inbo.be

De Zeeschelde en ook de Westerschelde zijn internationaal van groot belang voor vogels om te overwinteren en hun vetreserves aan te vullen.

“WE HEBBEN DE VISDIEVEN NIET AAN EEN TOUWTJE”

Rijkswaterstaat heeft dit voorjaar het visdiefeiland bij Terneuzen aantrekkelijker gemaakt om te broeden voor visdieven en andere vogels. De maatregelen moeten een herhaling van vorig jaar voorkomen, toen de vogels op gebouwen in de binnenstad van Terneuzen broedden en plaatselijk overlast veroorzaakten. “We doen ons uiterste best om de visdieven naar het eiland te krijgen, maar we hebben ze niet aan een touwtje”, zegt Peter Meininger, adviseur ecologie Rijkswaterstaat.

Visdieven, een beschermde vogelsoort, zijn in Terneuzen niet onbekend. Gedurende ruim dertig jaar was een kolonie gevestigd op een plateau bij de sluisen van Terneuzen; eerst kleine aantallen, de laatste jaren wel 500 paartjes. Vanwege de overlast die ze daar veroorzaakten en een op handen zijnde aanpassing van het sluisencomplex moest de kolonie weg. Daarom werd in 2008 een alternatief broedterrein aangelegd: het zogenoemde visdiefeiland. Dit ligt op zo'n 500 meter van de sluisen aan het eind van de Middenhavendam, vlakbij de radarpost. Het eiland – eigenlijk een schiereiland – is gemaakt met materiaal dat vrijkwam bij de dijkversterking. Na de aanleg van het ‘eiland’ is in het voorjaar 2009 het sluisplateau als broedlocatie ongeschikt gemaakt.

Zoeken naar hun plek

Desondanks probeerden kort daarna kokmeeuwen zich op het sluisplateau te vestigen. Met linten en een grote opblaasbare vogelverschrikker zijn ze eind maart verjaagd. Datzelfde lot was de visdieven beschoren toen die half april na hun overwintering uit Afrika terugkwamen en naar hun oude plek gingen. Meininger: “Visdiefjes vestigen zich graag tussen de kokmeeuwen. Daar voelen ze zich veilig. We moesten dus eerst de kokmeeuwen wegjagen, want die beginnen een maand eerder met nestelen.”

Er zijn ook visdieven naar het nieuwe eiland gegaan. Uiteindelijk

Het ‘eiland’ bij de sluisen van Terneuzen moet visdieven een veilige plek bieden om te broeden.

LK

hebben daar zestig paartjes hun nest gemaakt en eieren gelegd, vertelt Meininger. “Ze hebben een week zitten broeden en ineens waren ze verdwenen. Niemand weet waarom. Er moet iets gebeurd zijn, wellicht een rat of toch een hondenuitlater. We weten dat de vogels in de vestigingsfase zeer gevoelig zijn voor verstoring, vandaar dat de dam voor publiek is afgesloten.”

Schijnaanvallen

Enkele tientallen paartjes visdieven hebben in de zomer van 2009 op platte daken in de binnenstad van Terneuzen gebroed. Dit relatief geringe aantal vogels heeft plaatselijk voor veel overlast gezorgd. Ze voerden schijnaanvallen uit op passanten om hun jongen en territorium te verdedigen en hun uitwerpselen besmeurden auto's en terrasjes. Na het uitvliegen van de jongen verdween de kolonie en hiermee ook de overlast.

Waar de rest van de kolonie is gebleven, is niet bekend. “Dat is ook niet onderzocht”, zegt Meininger, “maar er zijn wel toevallige waarnemingen gedaan. Een deel van de Terneuzense populatie is geringd en een aantal is vorig jaar gesignaleerd in naburige kolonies in Gent, Zeebrugge en op de Hooge Platen bij Breskens. Maar we hebben zeker niet de aantallen gevonden die op de sluis in Terneuzen hebben gebroed.”

Kunststof lokvogels

Dit voorjaar zijn diverse maatregelen genomen om het visdief-eiland vogelvriendelijker te maken en de kans op broedsucces te vergroten. Zo is het eiland opgehoogd, waardoor broedende vogels een beter uitzicht hebben en dus sneller gevaar kunnen opmerken. Om verstoring door mensen te voorkomen, is bij de radarpost een elektronische toegangspoort geplaatst. Verder is de bestrijding van ratten, die eieren en jonge

Visdiefje.

Vilda/MD

vogeltjes eten, versterkt. Tenslotte zijn voor het begin van het broedseizoen enkele tientallen kunststof lokvogels geplaatst.

Vogelverschrikkers

De visdieven zijn sinds half april terug in Nederland. Op het moment van verschijning van deze krant – tweede helft mei – zitten ze te broeden of hebben ze al jongen. Meininger heeft goede moed dat ze dit keer wel op het visdiefeiland zitten. “We hebben de gemeente Terneuzen geadviseerd om de daken ongeschikt te maken voor de vogels, maar ik weet ook wel dat er veel platte daken zijn in de stad.”

Ook de eigenaren van de betreffende gebouwen hebben aangegeven actie te ondernemen. Zo wilden ondernemers uit Terneuzen begin dit jaar overleggen over eventuele maatregelen, zoals vogelverschrikkers of netten op het dak “We moeten in ieder geval proberen die ellende van vorig jaar te voorkomen.”

Senegalese specialiteit

Visdiefjes zijn in Nederland beschermd, maar in sommige overwinteringslanden in West-Afrika zijn ze vogelvrij. Op het strand in Senegal worden visdiefjes met strikken gevangen. De schoongemaakte vogels belanden op de barbecue en worden in de vorm van brochettes als Senegalese specialiteit aangeboden aan toeristen.

“Ik heb dat zelf gezien”, zegt adviseur ecologie Peter Meininger van Rijkswaterstaat. “Jongetjes hebben er een kleine bijverdienste aan. De vogels vormen zeker geen belangrijke eiwitbron voor de bevolking. Er zijn vanuit Westerse landen voorlichtingscampagnes om vogels in overwinteringslanden te beschermen. In Ghana slaat dit bijvoorbeeld goed aan, maar in Senegal veel minder.”

NOG TICKETS VOOR PADDENKOOR IN ANTWERPEN

Rugstreep padden houden van open en zandige gebieden waar ze zich goed kunnen ingraven. Hierdoor komen ze voor op de Antwerpse Linker Scheldeoever, waar door de werkzaamheden veel opgespoten zandige gebieden liggen. Helaas worden de padden door deze werkzaamheden gelokt én verstoord.

De locatie in Beveren waar de poeltjes voor de padden zullen aangelegd worden.

LvA

Rugstreep padden kun je herkennen aan de gele streep op hun rug. Overdag houden ze zich gedeisd en zal je ze moeilijk spotten maar in de schemering gaan ze actief op jacht. Ze kunnen vrij snel bewegen en vallen op doordat ze niet springen maar snel kunnen lopen.

Zo bedreigen de geplande havenontwikkelingen, met name de aanleg van een tweede sluis in de Waaslandhaven, een deel van het leefgebied van de Antwerpse padden. De dieren worden echter beschermd door de Europese Habitatrichtlijn die verplicht tot het treffen van compensatiemaatregelen. Projectontwikkelaars moeten dus op zoek naar een alternatief terrein waar de dieren zich kunnen huisvesten en voortplanten. Vanuit de Vlaamse overheid gingen Maritieme Toegang (MT) en het Agentschap Natuur en Bos (ANB) op zoek in de onmiddellijke nabijheid van het leefgebied dat zal verdwijnen. Zo werd beslist om ter hoogte van de Steenlandlaan een gebied van één hectare aan te leggen voor de padden. Concreet komen er in de zomer van 2010 vier poeltjes, volgens de eisen van de padden.

Villa met zwembad

De aanwezigheid van poelen is zeer belangrijk voor de voortplanting van deze rugstreep padden. In de periode april tot juli verzamelen de mannetjes zich ter hoogte van het poelwater en geven gezamenlijk koorconcerten 's avonds en 's nachts om de vrouwtjes te lokken. Hun zang bestaat uit regelmatige klikgeluiden vergelijkbaar met de zang van een nachtzwaluw of het geklik van een geigerteller en is tot enkele kilometers ver te horen. De vrouwtjes worden hierdoor naar de poeltjes gelokt. Na de paring leggen de vrouwtjes eiersnoeren in het water, waaruit vrij snel de larfjes te voorschijn komen. Het voorzien van een geschikte plaats om zich voort te planten is dus essentieel voor het voortbestaan van deze rugstreep padden.

Oversteekplaats

De aanleg van deze plek past binnen een groter plan dat voorziet in verschillende leefgebieden die onderling met elkaar verbonden zijn. Er is ook gedacht aan verkeersveiligheid: de aanwezige aarden dijken worden doorgetrokken, zodat ze de dieren 'begeleiden' naar de nabijgelegen leefgebieden. Bij aanleg van de Liefkenshoekspoorwegtunnel wordt ook hier in een oversteekplaats voor padden voorzien.

De inrichting van het gebied wordt uitgevoerd door MT, waarna ANB zal instaan voor het beheer.

www.maritiemetoeegang.be

W HOE M EET JE DAT?

Weet wat je (m)eet: vervuiling in paling

Sinds enkele jaren heerst er een ware hype rond kokkerellen. Professional of liefhebber, ieder een roert blijkbaar graag in een dampende pan. Maar soms is het raadzaam om eens stil te staan bij wat je eet, of niet eet.

Veel vissers houden bijvoorbeeld wel van een zelf gevangen paling. Niets smaakt zo zoet als de eigen vangst. Helaas is dit niet altijd zo goed voor uw gezondheid.

Palingen brengen tijdens hun leven veel tijd door in en nabij het bodemslib van de rivier. Dit slib bevat vaak vervuulende stoffen of polluenten zoals PCB's, zware metalen, vlamvertragers en pesticiden. De dieren nemen deze stoffen op in hun lichaam. Bovendien voeden palingen zich met andere dieren, waardoor ze ook de vervuulende stoffen uit hun prooi opslaan in hun vetlaag. Hoe groter je gevangen paling, hoe meer polluenten hij dus al heeft opgeslagen.

Paling is niet alleen geliefd bij de consument, ook wetenschappers houden van dit glibberige dier. Juist omdat hij de eigenschap heeft vervuulende stoffen op te slaan in zijn vetlaag is hij uiterst geschikt als indicator. Door een grote campagne van

DB

DB

De paling is een zogenaamde trekvis die opgroeit in zoet of brak water en zich voortplant in de Sargassozee op grote diepte. De larven trekken, geholpen door de Golfstroom, naar Europa.

metingen binnen het zogenaamde 'palingpolluentenmeetnet' krijgen de onderzoekers een overzicht waar welke vervuulende stoffen voorkomen.

Zo hebben ze vastgesteld dat de concentraties aan vervuulende stoffen in paling in Vlaanderen ver boven de consumptienorm lagen. Deze consumptienormen zijn bepaald om de consument te beschermen. Dus misschien toch maar niet opeten ...

www.natuurenbos.be
(kies Wetgeving en Openbare Visserij)
www.inbo.be/en
(kies Palingpolluentenmeetnet)

Volg de Schelde op de voet... vanaf je pc.

Het Schelde InformatieCentrum gaf in het verleden vier maal per jaar een gratis Schelde Nieuwsbrief uit. Het laatste nummer verscheen in maart 2010. De nieuwsbrief werd vervangen door een digitale versie met actuele berichten, achtergrondinformatie, leuke foto's, interessante weetjes en een activiteitenkalender. De nieuwsbrief is geschikt voor een brede doelgroep van professionele belanghebbenden tot geïnteresseerde bewoners van het estuariumgebied. We richten ons op alle aspecten van de Schelde waarbij zowel economie, scheepvaart en havens tot natuur, cultuur, recreatie en toerisme aan bod komen.

Wilt u ook maandelijks op de hoogte gehouden worden over wat leeft langs de Schelde? Stuur een e-mail naar info@scheldenet.be of meld je aan via onze website www.scheldenet.be of ~nl.

Favoriete bouwwerken aan de Schelde

Langs de oevers van de Zeeschelde en Westerschelde staan tal van architectonisch bijzondere bouwwerken. De redactie van de Scheldekrant vroeg enkele bekende en minder bekende inwoners van Vlaanderen en Zeeland naar hun favoriete of meest opmerkelijke gebouw, monument of ander bouwwerk aan de Schelde. Onderstaand motiveren zij hun keuze.

LK

LK

AE

PZC-fotograaf Ruben Oreel kent vele prachtige gebouwen aan de **Vliessingse Boulevard**. Eentje springt er voor hem uit: galerie De Blauwe Horizon. “Vroeger was dat het horecapand van de zusters Matense. Binnen was er bijna niks, maar in heel Vlissingen was het café bekend van het terras met rieten stoeltjes.

Zo gauw de zon in het voorjaar maar even scheen gingen de stoeltjes naar buiten. Als de krant een terrasfoto nodig had, ging ik altijd naar de zusters Matense. Ernaast was een heel groot terras, maar daar zat nooit iemand. Het pand heeft lang in vervallen staat verkeerd, maar is enkele jaren geleden fantastisch gerestaureerd. Alsof de tijd heeft stilgestaan.”

Het bijna veertig jaar oude huis van **Terneuzen** van architect Jacob Bakema is “een topgebouw”, vindt John Brouwer. Vanuit zijn woning in flatgebouw Neptuneus (“ook een spraakmakend gebouw”) kijkt de oud-ambtenaar en -journalist uit op het als een scheepsbrug boven de Scheldedijk uitstekend bouwwerk. “Het is zo bijzonder dat ze zelfs vanuit Japan komen kijken. In het begin vonden de Terneuzenaren al dat beton maar niks – “net een bunker”, zeiden ze – maar nu vindt bijna iedereen het mooi. Sinds eind jaren ‘90 staat het nieuwe stadskantoor ernaast, opgetrokken in lichtblauwe-grijsachtige steen. Beide gebouwen staan precies ver genoeg uiteen om elkaar in hun waarde te laten. Heel knap hoe architect Koen van Velzen de twee gebouwen ondergronds via gangen en publieksruimten heeft verbonden.”

De vele architectonische hoogstandjes in Schelde-steden zijn volgens architectuurstudent Ian Beyst peanuts vergeleken bij kerncentrale **Doel**. “De twee koeltorens en hun damppluimen reiken mijlenver, maar de psychologische reikwijdte van dat gebouw is nóg groter. In elke Vlaming schuilt ergens de onbewuste waarheid van die majestueuze, maar ook afschrikwekkende kracht van de kernsplitsing. Zo’n gebouw heeft ook definitief zijn aanwezigheid gebrandmerkt in de tijd: het nucleair afval moet nog duizenden jaren lang bewaard blijven. Vele architecten kunnen slechts dromen om een gebouw te maken met zo een grootschaalse invloed, zowel in tijd als in ruimte, terwijl ik niet eens een architect kan vinden van Doel.”

LK

LK

Het standbeeld uit 1999 van koning Boudewijn op Linkeroever, **Antwerpen**, is voor oud royalty-verslaggever bij de VRT Peter Bruyninckx, nu werkzaam bij de Vlaamse overheid, het favoriete bouwwerk aan de Schelde.

“Beeldhouwer Wilfried Pas heeft de koning afgebeeld met voorovergebogen hoofd, alsof hij zich vriendelijk tot u richt. Hij heeft daarmee de warmte die de koning voor de mensen had heel goed getroffen, dat vind ik zo knap. Ook de ietwat desolate plek waar het beeld staat, spreekt mij aan. Niet in de bruisende stad zelf, maar van een afstandje erover uitkijkend. Dat zet me aan tot allerlei bespiegelingen.”

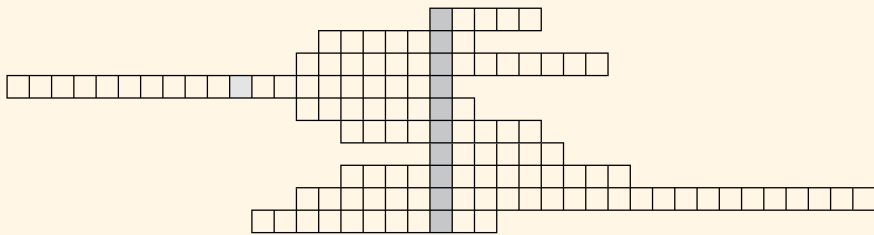
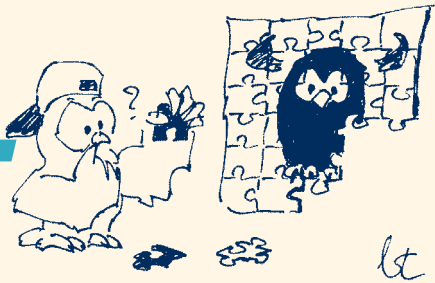
De aandacht van Patrick Lootens en Mauro Poponcini van een Antwerps architectenbureau gaat uit naar het duo-gebouw van de Sint Annatunnel, de voetgangerstunnel die het centrum van **Antwerpen** verbindt met Linkeroever. “In de commotie over de Lange Wapperbrug en de Oosterweelverbinding lijkt iedereen vergeten dat er al een mooie verbinding bestaat tussen Linker- en Rechteroever. De bijna identieke gebouwen in Art Deco-stijl van architect Emile Van Averbek knipogen naar elkaar over de Schelde heen. Naast deze subtiele visuele link zijn de infrastructurele gebouwen een mooi overblijfsel uit een tijd waarin met zorg en oog voor architecturale kwaliteit werd gebouwd.”

Het sluizencomplex bij **Merelbeke** spreekt bij veel mensen tot de verbeelding. Hier wordt immers de vloedstroom vanuit de Noordzee tegengehouden. De getijdenwerking is tot op dit punt nog goed voelbaar, met een getijverschil van ongeveer twee meter. Omgekeerd, moet wie de sluis van Merelbeke buitenvaart zich realiseren dat je vanaf dit punt een open verbinding hebt met de zee, met alle gevolgen van dien. “De werking van sluizen in het algemeen heb ik ook altijd bijzonder gevonden”, vertelt Luc Behiels, al ruim 25 jaar inwoner van Gent. “Zo nam ik wel eens mijn kinderen mee tot hier om hun de werking van deze majestueuze installatie te tonen.”

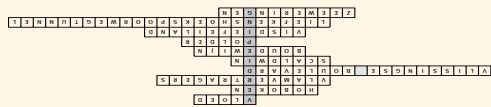

PUZZEL HOEK

- Waterstand waarop een GGG overstroomt
- Polderstad bij Antwerpen
- Groep vervuilde stoffen in het lichaam van paling
- Waar Galerij de Blauwe Horizon staat
- Internationaal Scheldeproject
- Koning die een standbeeld heeft op linker-oever
- Overwegend omdijkte stukken land, gewonnen op de zee/rivier
- Kunstmatig broedterrein voor visdieren in Terneuzen
- Tunnel waar een oversteekplaats voor padden voorzien zal worden
- Project dat Nedelandse dijken versterkt

Oplossing

Prijsvraag

In een donkere nacht, in een door God verlaten provincie, tijdens de grootste ramp die na oorlogs Nederland trof, zijn twee zoekende zielen door het noodlot aan elkaar verbonden. Zij is het kind kwijtgeraakt dat ze een maand eerder baarde, hij verloor ooit het kind in zichzelf. Samen ondernemen ze een schijnbaar hopeloze tocht door de zoute modder van het verwoeste Zeeland. Tegen de achtergrond van de Watersnood van 1953 vertelt Rik Launspach een aangrijpend verhaal over de vernietigende kracht van het water, en de drijvende kracht van de liefde. Dit boek is geschreven naar aanleiding van de film De Storm, die in 2009 in de Nederlandse en Vlaamse bioscopen speelde.

Wil je zelf kans maken op een exemplaar van deze film?
Stuur het antwoord op volgende vraag vóór 1 juli 2010 door naar
info@scheldenet.be en misschien komt één van de dvd's in jouw bus terecht.

Welke Vlaamse polder werd onder water gezet voor de verfilming van De Storm?

Scheldefoto - Historisch moment!

Werken Scheldeverdieping binnen het jaar klaar

Op vrijdag 12 februari 2010 gaf Vlaams minister Hilde Crevits samen met toenmalig Nederlands staatssecretaris Tineke Huizinga, minister-president Kris Peeters en Antwerps havenschepen Marc Van Peel het startschot voor de Scheldeverdieping op Nederlands grondgebied.

In Nederland moeten 9 drempels afgegraven worden om meer diepgang voor schepen te verzekeren.

De start van de baggerwerken op Vlaams grondgebied vond reeds plaats in december 2007 en de natuurcompensatiewerken in Vlaanderen namen een aanvang in november 2009.

In Nederland zijn geen natuurcompensaties nodig voor de verdieping van de Westerschelde.

Na het baggeren op Nederlands grondgebied kunnen ten allen tijde schepen van 13,10 m diep naar de haven van Antwerpen varen. Dat biedt grote voordelen, niet alleen voor Antwerpen, maar ook voor Nederland.

Feestelijke inhuldiging van de start van de verdiepingswerken op Nederlands grondgebied.

RvB

SCHELDELITERATUUR

DE DUVEL ZIT IN HET WATER : SCHEEPS-RAMPEN IN HET NAUW VAN BATH

Cor Heijkoop

De uitspraak is van een Belgische loods, die aan boord van een containerschip op de Westerschelde bij Bath werd geconfronteerd met plotselinge, sterke dwarsstromingen.

Het nauw van Bath spreekt tot de verbeelding. Schepen tollens plotseling om hun as of raken dusdanig uit koers dat ze stranden op de slikken of in aanvaring komen met andere schepen. In De Duvel zit in het water gaat Cor Heijkoop dieper in op de achtergronden van talrijke scheepsalamiteiten.

isbn : 9789072838469, 2009

De favoriete stek van ... toproeier Annick De Decker

Café 't Doornhammeke aan een oude Scheldearm in Zevegem, vlakbij Gent, is het favoriete gebouw van toproeier Annick De Decker. "Het staat op een prachtige plaats, middenin de natuur en de weiden. Je hoort er de bomen ruisen. Er komen vooral wandelaars en fietsers. Het cafeetje wordt met afbraak bedreigd, wegens een bouwvoertreding in het verleden. Vorig jaar was er nog actie voor behoud van het café. De uitbaters zijn een ouder koppel, waarvan hij tussen de twee wereldoorlogen de Tour de France heeft gefietst. Als het koers is, zit hij voor de televisie en schenkt zij de tripeltjes uit. Het is een plek die ik vaak aandoe op de racefiets – de Scheldedijk tussen Gent en Oudenaarde is ideaal om te trainen."

COLOFON

De Scheldekant is een jaarlijkse uitgave van het Schelde InformatieCentrum. Het centrum werkt in opdracht van de Vlaams Nederlandse Scheldecommissie.

Het Schelde InformatieCentrum is een Nederlands-Vlaamse organisatie die informeert en communiceert over het Schelde-estuarium (de Zeeschelde in Vlaanderen en de Westerschelde in Zeeland). Het levert verschillende producten en diensten. Met het infoloket staan we klaar voor al uw vragen met betrekking tot het Schelde-estuarium.

Schelde InformatieCentrum/Nederland
Postbus 7003
4330 GA Middelburg

Schelde InformatieCentrum/Vlaanderen
Wandelaarkaai 7, p/a VLIZ
8400 Oostende

Contactpersoon:
Bregje Beyst
info@scheldenet.be
+32 (0)59 34 21 44

Schelde InformatieCentrum op internet
www.scheldenet.be /www.scheldenet.nl

Redactie
S. Behiels en B. Beyst (SIC/VI),
J. Duinkerke (SIC/NL), E. de Feijter (RWS),
A. Govaerts (MOW/MT)

Eind- en hoofdredactie
L. Vogelesang, respectievelijk B. Beyst

Illustraties
Cartoons: B. Goemare

Andere illustraties:
AE: A. Eijlers, BL: Bureau Lubbers i.o.v. Comcoast, DB: D. Buysse, HCL: Havencentrum Lillo, IV: I. Verelst, JvB: Jan van den Broeke (RWS), KB: K. Bustraan, LK: L. Kattewinkel, LVA: L. Vanden Abeele, MD: M. Decler, PW: P. Wolf, PZ: Projectbureau Zeeweringen, RvB: Rudi Van den Broeck, SB: S. Bogaert, SC: S. Crabs, SIC: Schelde InformatieCentrum, TG: T. Gregoir, Vilda/MD: M. Decler (Vildaphoto), Vilda/YA: Y. Adams (Vildaphoto), W&Z: Waterwegen en Zeekanaal nv.

Vormgeving en productie
ZOE@K, grafische vormgeving
Roularta Printing nv, druk

Oplage
100 000

Met dank aan:
C. Belpaire, K. Bustraan, M.-T. Cillekens, E. Dever, M. Durgenier, T. Gregoir, J. Hollaers, A. Eijlers, A. McGovern, N. Padovan, L. Vanden Abeele, I. Van den Poel, L. Veldkamp - v. Rij, D. Vervoort, K. Vlietinck.

Extra exemplaren zijn steeds gratis te bekomen op bovengenoemde adressen!

Overname van teksten is mogelijk met bronvermelding en na toestemming van de redactie.